

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ
КОМИТЕТ МУНИЦИПАЛЬНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ
«ЛЕНИНОГОРСКИЙ
МУНИЦИПАЛЬНЫЙ
РАЙОН»

«ЛЕНИНОГОРСК
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОН
МУНИЦИПАЛЬ
БЕРӘМЛЕГЕ
БАШКАРМА
КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

2023 елның 25 июле

№ 2030

«2023-2025 елларга авыл хужалыгы продукциясен тотрыклы житештерү турында» муниципаль максатчан программаны раслау хақында

«Авил хужалыгын үстерү турында» 2006 елның 29 декабрдәге 264-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2006 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, «Лениногорск муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты КАРАР БИРӘ:

1. «2023-2025 елларга авыл хужалыгы продукциясен тотрыклы житештерү турында» муниципаль максатчан программасын расларга.

2. Әлеге карарны Лениногорск муниципаль районының рәсми интернет-сайтында (<https://leninogorsk.tatarstan.ru>) һәм Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат рәсми порталында (pravo.tatarstan.ru) бастырып чыгарырга. <https://leninogorsk.tatarstan.ru>

3. Әлеге карар рәсми басылып чыккан (халыкка житкерелгән) вакыттан үз көченә керә.

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну «Лениногорск муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты житәкчесенәң беренче урынбасарына йөкләргә.

Житәкче

З.Г. Михайлова

Хәйбрахманов И.Р.
5-44-72

«Лениногорск муниципаль
районы» муниципаль берәмлеге
Башкарма комитетының 2023
елның 25 июлендәге 2023
номерлы карары белән расланды

«2023-2025 елларга
авыл хужалыгы продукциясен тотрыклы житештерү турында»
муниципаль максатчан программа

Лениногорск ш. 2023 ел

1. Муниципаль максатчан программа паспорты
авыл хужалыгы продукциясен тотрыклы житештерү турында»
муниципаль максатчан программа

Программаның атамасы	«2023-2025 елларга авыл хужалыгы продукциясен тотрыклы житештерү турында» муниципаль максатчан программа
Программа әзерләү өчен нигез (исеме, хокукий актының номеры һәм датасы)	«Авил хужалыгын үстерү турында» 2006 елның 29 декабрдәге 264-ФЗ номерлы Федераль закон, «2013 - 2025 елларга Татарстан Республикасында авыл хужалыгын үстерү һәм авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарларын жайга салу» дәүләт программасын раслау турында 2013 елның 8 апрелдәге 235 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары
Программаның заказчысы һәм әзерләүчесе	Лениногорск муниципаль районының Башкарма комитеты Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгының Лениногорск муниципаль районында авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе
Программаның максаты	<ul style="list-style-type: none"> - авыл хужалыгы продукциясенәң конкуренциягә сәләтен арттыру; - авыл халкының тормыш сыйфатын яхшырту һәм авыл жирлекләрен социаль яктан төзекләндерү; - авыл хужалыгы житештерүенәң нәтижәлелеген күтәрү, тотрыклыландыру һәм киләчәктә нисбәтле үсү өчен гомуми шартлар тудыру
Программаның бурычлары	<ul style="list-style-type: none"> - терлекләренәң һәм кошларның продуктивлыгын арттыру нигезендә терлекчеләктән чыккан продукция күләмен үстерүне стимуллаштыру; - терлек һәм кош-кортның баш санын саклап калу; - авыл хужалыгы культураларының төп төрләренәң уңдырышлылыгын арттыру нигезендә үсемлекчелек продукциясе күләмен арттыру; - авыл хужалыгы товар житештерүчеләренәң заманча техника төрләре һәм матди ресурслар белән тәэмин ителешен яхшырту; - авыл халкының мәшгульлеген арттыру һәм кадрлар белән тәэмин итүне яхшырту; - тормышның матди дәрәжәсен күтәрү, авыл халкының хезмәт шартларын яхшырту; - хужалык итүенәң һәм авыл хужалыгы кулланучылар кооперативларының кече рәвешләрен үстерүне стимуллаштыру; - минераль һәм органик ашламалардан файдалануның нәтижәлелеген арттыру нигезендә туфракның уңдырышлылыгын саклап калу, торгызу һәм арттыру;

	- финанс-кредит механизмнарын камилләштерү
Программаны гамәлгә ашыру сроклары	Программа 2023-2025еллар дәвамында гамәлгә ашырыла
Программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы	1058,1 млн. сум - Программаны 2023 - 2025 елларда финанслау күләме; Программаны финанслау чыганаclarы Лениногорск муниципаль районы бюджеты; Республика бюджеты; Федераль бюджет; башка бюджет һәм бюджеттан тыш акчалар.
Программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган нәтижеләре һәм нәтижелелек күрсәткечләре	Авил хужалыгы продукциясенә физик күләмен үстерү индексы 2022 ел дәрәжәсенә карата - 110% Айлык уртача хезмәт хакының 2022 ел дәрәжәсенә карата үсеш - 2 мәртәбә Житештерүнең рентабельлелеге - +22,8%
Ярдәмче программалар исемлеге	Кече хужалыкларны (КФХ, ШЯХ) үстерүне стимуллаштыру Авил хужалыгы товар житештерүчеләре хезмәткәрләрен бүләкләү Үсемлекчелекне үстерү Терлекчелекне үстерү Авил халкына социаль тәзекләндерү һәм ярдәм

2. Программаның максатлары

Максат 1. Жирле авил хужалыгы товар житештерүчеләре продукциясенә конкурентлыкка сәләтлелеген арттыру һәм хужалык итүнең нәтижелелеген арттыру нигезендә Лениногорск муниципаль районы халкының үз житештерүенең авил хужалыгы продукциясә белән тәэмин ителешен арттыру:

- терлекләрнең һәм кошларның продуктивлыгын арттыру һәм баш санын саклап калу нигезендә терлекчелек продукциясен тотрыклы житештерү;

- Авил хужалыгы культураларының төп төрләрен үстерү технологиясен камилләштерү нигезендә үсемлекчелек продукциясен тотрыклы житештерү.

Максат 2. Авил халкының тормыш сыйфатын яхшырту һәм авил жирлекләрен социаль яктан тәзекләндерү:

- авил халкының матди тормыш дәрәжәсен күтәрү, хезмәт шартларын яхшырту һәм эш белән тәэмин итүне яхшырту һәм кадрлар белән тәэмин итүне яхшырту.

Максат 3. Авил хужалыгы житештерүенең нәтижелелеген күтәрү, аның динамик һәм баланслы үсешә өчен гомуми шартлар тудыру:

- авил хужалыгы товар житештерүчеләренең заманча авил хужалыгы техникасы төрләре һәм матди ресурслар белән тәэмин ителешен яхшырту;

- минераль һәм органик ашламалар куллану нигезендә туфракның уңдырышлылығын саклап калу, торгызу һәм арттыру;
- хужалык итүнең һәм авыл хужалыгы кулланучылар кооперативларының кече рәвешләрен үстерүне стимуллаштыру;
- финанс-кредит механизмнарын һәм иминләштерү механизмнарын камилләштерү.

3. Программаның бурычлары

3.1. Терлекчелекне үстерү

Лениногорск муниципаль районында «Агросәнәгать комплексын үстерү» өстенлекле илкүләм проекты кысаларында алдагы елларда авыл хужалыгы житештерүенең нәтижәлелеген арттыруны тәэмин итү буенча алынган йөкләмәләрне үтәү буенча билгеле бер эш башкарылды. 2023-2025 елларга терлекчелек тармагының продуктивлығын һәм тотрыклылығын арттыру, терлекләрнең ныклы азык базасын булдыру, терлекләрнең сакланышын яхшырту һәм тотрыклы эпизоотик иминлекне тәэмин итү, авыл хужалыгын химияләштерүнең һәм механикалаштыруның комплекслы программасын гамәлгә ашыру, ашлык һәм азык житештерүнең матди-техник базасын көчәйтү беренче дәрәжәдәге әһәмияткә ия.

Авил хужалыгы продукциясен житештерү күләме үсеше терлекчелек продукциясен житештерү күләмнәрен түбәндәге юнәлешләр нигезендә үстерү исәбенә тәэмин ителәчәк:

- терлекчелек фермаларын модернизацияләү өчен заманча технологик жиһазлардан файдалану;
- нәселле терлек сатып алу;
- терлекләрне тукландыру дәрәжәсен арттыру һәм аларны тоту шартларын яхшырту;
- акрынлап хайваннарны ел әйләнәсе бер типтагы ашатуга күчү;
- ремонтланган яшь терлекләрне үстерү;
- хайваннарның продуктивлығын арттыру;
- авыруларны иртә диагностикалау ысулларын куллану.

Район халкын югары сыйфатлы азык-төлек продуктларында гарантияле тәэмин итү, шулай ук республика базарына терлекчелек продукциясен кайтару өчен, 2025 ел ахырына барлык категория хужалыкларда терлекчелекне үстерүнең түбәндәге максатчан күрсәткечләренә ирешергә кирәк:

Терлекчелек продукциясен житештерүнең үсеше терлек һәм кош-кортның продуктивлығын арттыру, терлекләрне яңадан житештерү һәм саклау, терлекләрне баланслы тукландыру, тармакка зооветеринар хезмәт күрсәтүне яхшырту, хезмәт житештерүчәнлеген арттыру исәбенә булачак.

2023-2025 елларда барлык авыл жирлекләрендә югары продуктлы нәселле үгезләрне хосусый сектор өчен терлекләрне ясалма орлыкландыру пунктларын оештыру планлаштырыла, бу шәхси хужалыкларда терлекчелек продукциясен житештерүне шактый арттырырга, шулай ук һәр торак пунктта гарантияле ветеринария хезмәте күрсәтүне тәэмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.

Терлекчелектә ресурсларны саклау чаралары, беренче чиратта, яңа прогрессив технологияләрне гамәлгә кертүгә юнәлдерелгән.

Ресурсларны саклауда төп юнәлешләрнең берсе - терлекләрне ел әйләнәсе бер типтагы ашату һәм тулы кыйммәтле катнаш азык куллану.

Терлекләрнең продуктлылығын арттыруга, азык чыгымнарын киметүгә һәм икътисадый нәтижәлелекне арттыруга азык-төлек матдәләре, микро- һәм

макроэлементлар, протеин, алыштыргысыз аминокислоталар, витаминнар буенча азык рационнын баланслау хәлиткәч әһәмияткә ия.

Шуңа бәйләп рәвештә терлекчеләктә стратегик юнәлеш тулы кыйммәтле катнаш азык һәм баланслы өстәмәләр куллану булачак, бу хужалыклар шартларында жирле азыкны максимал ь кулланып, катнаш азык җитештерү өчен кирәк булачак.

Димәк, районда авыл хужалыгын үстерүнең төп юнәлеше булып аның алга таба интенсификациясе, ресурсларны саклауга җайлаштырылган технологияләргә актив һәм бөтен җирдә гамәлгә кертү, авыл хужалыгы товар җитештерүчеләрен җитештерүнең нәтижәлелеген һәм керемлелеген арттыру, цивилизацияле базарны үстерү тора.

3.2. Үсемлекчеләктә үстерү

Үсемлекчеләктә төп максат - үсемлекчеләк продукциясенәң төп төрләрен җитештерүне арттыру, тармакның барлык авыл хужалыгы предприятиеләрендә рентабельле эшчәнлегә һәм табышны алу, район авыл хужалыгы предприятиеләренәң көндәлек эшчәнлеген тәмин итү.

Үсеш программасы эшләргә һәм бер үк вакытта жирләргәң продуктивлыгын арттыруны, туфракның уңдырышлылыгын саклауны һәм арттыруны, барлык авыл хужалыгы оешмаларында тармакны нәтижәле алып баруны тәмин итә торган чаралар комплексын беркетергә тиеш.

Игенчеләктә һәм үсемлекчеләктә үстерү ярдәмче программаларын гамәлгә ашыру шартлары:

а) заманча энергияне сак тоту технологияләрен үзләштерү, ел саен тирән сөрүдән баш тарту, зарарсыз вак эшкәртүгә күчү, аны минимал ьләштерү исәбенә авыл хужалыгы продукциясен җитештерүне үстерүне тәмин итү, икътисадый яктан отышлы авыл хужалыгы культураларын җитештерүдә махсулашуны исәпкә алып, хезмәт, матди һәм энергетика ресурсларынан нәтижәлерәк файдалануга нигезләнгән яңа интенсификация дәрәжәсенә күчү, үсемлекләргәң һәм агроэкологик ресурсларның продуктивлыгының биологик куәтенә нигезләнгән яңа интенсификация дәрәжәсенә күчү;

б) экологик баланслы игенчеләк нигезендә барлык табигать ресурсларынан мөмкин кадәр күбрәк файдалануны күздә тоты торган агроландшафт нигезендә игенчеләк системасы күчү;

в) булган матди-техник базадан нәтижәле файдалану һәм заманча технологик комплекслар сатып алу;

г) чәчү майданнары структурасын дөрес билгеләү. Туфрак-климат шартлары һәм үсемлекләргәң характеры буенча район урман-дала зонасына карый.

Туфрак катламы өчен кара туфракның төрле төрләренәң таралуы характерлы - 80%, моннан тыш: көрән - 17%, туфракның башка төрләргә - 3%.

Соңгы елда бөртеклеләргәң уңдырышлылыгы 1 гектардан 35 центнер тәшкил итте. Игенчеләк системасының башка өлешләргәң тоташтыручы төп элемент - чәчү әйләнешенәң системасы. Туфракның уңдырышлылыгын арттыруда биологик фактор буларак, чәчүлекләрдә уңай фитосанитар шартлар тудыруда, эрозия процессларын киметүдә, экологик чиста продукция алуда, игенчеләктәң тотрыклылыгын арттыруда чәчү әйләнешенәң роле зур.

Планлы сортосменнар һәм сорт яңарту өчен ел саен 17 тонна югары репродуктив яңа һәм перспектив орлыклар сатып алырга кирәк, һәр 1000 гектар бөртеклә һәм кузаклы культуралар чәчүлекләргәң.

Адаптив сортлар - саклаучы технологияләргәң нигезе. Мондый сортларны эшкәртү түбәндәгеләргә мөмкинлек бирә:

- чәчүлекләргәң продуктивлыгын арттырырга;
- продукциянең сыйфатын яхшыртырга;

- минераль ашламалардан кайтарылган уңышны арттырырга һәм үсемлекләрне химик яклау чараларына чыгымнарны киметергә.

Ашламаларны куллануның нәтижәлелеге, беренче чиратта, өчө туфракны эзбизләү һәм культураларны эзбизләүгә җавап бирүләрен исәпкә алып, кырларда дәрәс урнаштыру белән билгеләнә. Артык кислотаны бетерү минераль ашламаларның нәтижәлелеген 2 мәртәбә диярлек арттыра.

Озак вакытлар кара туфрак - ул табигать байлыгы, аннан кеше тормышы өчен энергия ресурсларын зур чыгымнарсыз алырга мөмкин, ләкин бу алай түгел.

Соңгы елларда кара туфракта кислотаның артуы күзәтелә. Бу, авыл хужалыгы җитештерүе интенсив алып барылуга бәйле рәвештә, минераль ашламаларны баланссыз кертү, кальций һәм магний чыгымнарын кискен арттыру белән бәйле.

Жирләрнең уңдырышлылыгын саклау авыл хужалыгы җитештерүен тотрыклы үстерүнең төп шартларының берсе булырга тиеш.

Туфрак эрозиясе, деградация, туфрак катламын җимерү һәм юкка чыгару китереп, жир ресурсларына зур зыян китерә.

Эрозияләнгән чөчү майданнары район буенча 18,7 мең гектарга җитә һәм 25 % тәшкил итә.

Өлеге юнәлеш буенча чаралар комплексын гамәлгә ашыру турыдан-туры һәм кыёк чыгымнарны экономияләү һәм районның авыл хужалыгы җитештерүенең нәтижәлелеген арттыру өчен шартлар тудыра.

3.3. Авыл жирлекләренең социаль һәм инженерлык инфраструктурасын төзү һәм үстерү

Лениногорск районы авыл территорияләрен тотрыклы үстерүнең бер юнәлеше булып авыл халкының тормыш дәрәжәсен һәм сыйфатын күтәрү тора, аңа авыл жирлекләренең социаль һәм инженерлык инфраструктурасын үстерү һәм социаль төзекләндерү буенча чаралар комплексы керә.

Өлеге юнәлеш буенча чаралар комплексын гамәлгә ашыру авыл жирлекләрендә яшәү шартларының җәлеп итүчәнлеген арттыру, шәһәр һәм авыл халкының яшәү шартларын якынайту, туучылар санын арттыру, килү һәм хезмәт ресурсларын авыл хужалыгында җитештерүнең төп факторларының берсе буларак ныгыту өчен шартлар тудыра. Авылның социаль һәм инженерлык инфраструктурасын үстерү чараларын финанслау федераль бюджет, республика бюджеты һәм бюджеттан тыш башка чыганақлар исәбеннән финанслашу принцибы нигезендә гамәлгә ашырылачак.

3.4. Хужалык итүнең һәм авыл хужалыгы кулланучылар кооперативларының кече формаларын үстерүне стимуллаштыру

Крестьян (фермер) хужалықлары һәм шәхси ярдәмче хужалықлар җитештерә торган авыл хужалыгы продукциясен җитештерү һәм сату күләмнәрен арттыру һәм авыл хужалыгы продукциясенең керемнәрен арттыру авылда кече хужалықларның финанс тотрыклылыгын арттыру чараларын гамәлгә ашыруның максатлары булып тора.

Өлеге максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

- шәхси ярдәмче хужалықлардан, крестьян (фермер) хужалықларыннан һәм авыл хужалыгы кооперативларыннан кредитларга алуны тәэмин итү;
- авыл хужалыгы кредит кооперациясе системасын үстерү;

- авыл хужалыгы продукциясен тээмин итү, сату һәм эшкәртү буенча авыл хужалыгы кулланучылар кооперативлары челтәрен булдыру һәм үстерү;
- авыл халкының керемнәрен күтәрү.

Авыл хужалыгы житештерүенә, авыл халкының мәшгульлеген динамикалы икътисады үсешен тээмин итүдә хужалык итүнең кече формаларының ролен күтәрү һәм аның тормыш дәрәжәсен яхшырту өчен авыл хужалыгында, шул исәптән авыл хужалыгы продукциясен житештерүне һәм эшкәртүне оештыру өлкәсендә кече эшқуарлык һәм кооперативларны алга таба үстерүне күздә тоту.

Өлеге юнәлеш буенча чаралар комплексында түбәндәгеләр күздә тотыла:

- авыл кешеләре һәм яшь белгечләр өчен кулланучылар кредитлавы системасының үтемлелеген арттыру;
- авыл жирлекләрен социаль төзекләндерү буенча кыска һәм урта сроклы инвестиция проектларын үтәү өчен бюджет ассигнованиеләрен һәм кредит ресурсларын конкурс нигезендә бүлүне оештыру;
- авыл хужалыгы товар житештерүчеләренә киләчәк уңышны республика бюджеты исәбеннән иминләштерүгә чыгымнары өлешен субсидияләү;
- иминләштерү өстенлекләре турында мәгълүмат бирү, иминләштерү процедураларын гадиләштерү һәм агымдагы консультацияләр бирү юлы белән авыл хужалыгы товар житештерүчеләренә иминият культурасын үстерү;
- кече эшқуарлык субъектларын үстерү буенча республика һәм федераль программаларда хужалык итүнең кече формаларының катнашуы (грантлар).

4. Финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы

Программаны финанслау күпканаллы принцип буенча: федераль бюджет, Татарстан Республикасы бюджеты, Лениногорск муниципаль районы бюджеты һәм бюджеттан тыш чыганаclar исәбеннән гамәлгә ашырыла.

Чыгымнар чыганаclarы	Финанслау күләме, млн. сум.			
	барлыгы	шул исәптән еллар буенча		
		2023	2024	2025
Федераль бюджеттан финанслашуны да кертеп, республика бюджеты	440	140	150	150
Муниципаль бюджет	18,1	5,9	6,1	6,1
Башка чыганаclar	600	200	200	200

5. Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программаның дәүләт заказчысы һәм Программаның чараларын гамәлгә ашыруны җаваплы башкаручы (координаторы) Лениногорск муниципаль районының Башкарма комитеты.

Лениногорск муниципаль районының башкарма комитетында Программа чараларын гамәлгә ашыру комиссиясе төзелә.

Лениногорск муниципаль районы территориясендә урнашкан предприятиеләр һәм оешмалар - үз компетенцияләрендә булган Программа чараларын үтәү һәм бурычларны хәл итү өчен җаваплы булып торалар.

Ел саен, хисап артыннан 1 мартка кадәр, Лениногорск муниципаль районы Башкарма комитетында төзелгән комиссия программа чараларын тормышка ашыру барышы һәм нәтижеләре турында, Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгының Лениногорск муниципаль районындагы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе белгечләре белән берлектә, мәгълүмат әзерли.

6. Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның күрсәткечләре (индикаторлары)

Программаның гомуми күрсәткечләренә (индикаторларына) түбәндәгеләр керә: барлык категория хужалыкларда авыл хужалыгы продукциясен житештерү индексы (чагыштырмача бәяләрдә);

барлык категория хужалыкларда үсемлекчелек продукциясен житештерү индексы (чагыштырмача бәяләрдә);

барлык категория хужалыкларда терлекчелек продукциясен житештерү индексы (чагыштырмача бәяләрдә);

азык-төлек продуктары житештерү индексы, эчемлекләргә дә кертеп (чагыштырма бәяләрдә);

авыл хужалыгының төп капиталына инвестицияләрнең физик күләме индексы;

авыл хужалыгы оешмаларының рентабельлеге (субсидияләргә исәпкә алып);

авыл хужалыгында айлык уртача номиналь хезмәт хакы.

«Барлык категорияле хужалыкларда авыл хужалыгы продукциясен житештерү индексы (чагыштырырлык бәяләрдә)», «барлык категорияле хужалыкларда үсемлекчелек продукциясен житештерү индексы (чагыштырырлык бәяләрдә)», «барлык категорияле хужалыкларда терлекчелек продукциясен житештерү индексы (чагыштырырлык бәяләрдә)» күрсәткечләренә ирешүне бәяләү рәсми статистик мәгълүматлардан чыгып башкарыла.

«Азык-төлек продуктары житештерү индексы, шул исәптән эчемлекләр (чагыштырма бәяләрдә)» күрсәткеченә ирешүне бәяләү рәсми статистик мәгълүматлардан чыгып башкарыла.

«Авыл хужалыгының төп капиталына инвестицияләрнең физик күләме индексы» күрсәткеченә ирешүне бәяләү рәсми статистик мәгълүматлардан чыгып башкарыла.

«Авыл хужалыгы оешмаларының рентабельлеге» күрсәткеченә ирешүне бәяләү агросәнәгать комплексының товар житештерүчеләренә финансы-икътисади торышы турында хисаплылыкның еллык рәвешендәге күрсәткечләрдән чыгып башкарыла.

«Авыл хужалыгында (кече эшкуарлык субъектларына карамаган авыл хужалыгы оешмалары буенча) айлык номиналь хезмәт хакы» күрсәткеченә ирешүне бәяләү рәсми статистик күрсәткечләрдән чыгып башкарыла.

Муниципаль программа максатларына ирешү һәм бурычларын хәл итү күрсәткечләренә (индикаторларының) фаразланган күрсәткечләре кушымта таблицасында китерелгән.

№ т/н	Индикаторның һәм турыдан-туры нәтижәнең аталышы	Үлчәү берәмлеге	Индикаторның / турыдан-туры нәтижәнең әһәмияте		
			2023 ел	2024 ел	2025 ел
1	2	3	4	5	6
	Индикаторлар:				

1.	Барлык категория хужалыктарда авыл хужалыгы продукциясен житештерү индексы (чагыштырма баялардә)	узган елга карата %	101	103	105
2.	Барлык категория хужалыктарда (чагыштырма баялардә) уңайлы һава шартлары булганда үсемлекчелек продукциясен житештерү индексы	узган елга карата %	101	101	102
3.	Барлык категория хужалыктарда терлекчелек продукциясен житештерү индексы (чагыштырма баялардә)	узган елга карата %	101	102	106
4.	Азык-төлек продуктлары житештерү индексы, эчемлекләрне дә кертеп (чагыштырма баялардә)	узган елга карата %	102	102	102
5.	Авил хужалыгының төп капиталына инвестицияләрнең физик күләме индексы	узган елга карата %	102	103	103
6.	Авил хужалыгы оешмаларының рентабельлеге (субсидияләрне исәпкә алып)	%	6,8	7,3	9,8
7.	Авил хужалыгында айлык уртача номиналь хезмәт хақы.	(сумнарда)	39780	40579	45987

Билгеләнгән максатларга ирешү түбәндәге бурычларны хәл итү исәбенә планлаштырыла:

- агросәнәгать комплексын модернизацияләү һәм эшләүнең инновацион моделенә күчү нигезендә;
- авыл хужалыгы продукциясен житештерү күләмнәрен үстерүне стимуллаштыру;
- азык-төлек продуктларының төп төрләрен житештерүнең нәтижелелеген арттыру өчен шартлар тудыру;
- авыл хужалыгы товар житештерүчеләренең финанс-икътисадый хәлен ныгыту.

7. Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның төп соңгы нәтижеләре

Терлек житештерү (тере үлчәмдә сату) 2025 елга 6,5 мең тоннага кадәр артачак, сөт 17,2 мең тоннага кадәр. Төп үсеш терлекләрнең баш санын арттыру, токым

составын яхшырту нигезендә терлекләрнең продуктивлылығын арттыру исәбенә алыначак.

Авыл хужалыгында уртача айлык хезмәт хақы (кече эшкуарлык субъектларына карамаган авыл хужалыгы оешмалары буенча) 50000 сумга кадәр артачак.

Өлеге максатларда авыл хужалыгына инвестицияләрнең еллык үсешен 3 процент күләмендә тәэмин итү, авыл хужалыгы оешмаларында рентабельлек дәрәжәсенә ирешү өчен кимендә 10 процент шартлар тудыру (субсидияләрне исәпкә алып) күздә тотыла.

Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү

Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеге, тулаем алганда, ел саен төп күрсәткечләрнең (индикаторларның) билгеләнгән күрсәткечләренә ирешүдән чыгып, ел саен алдагы елга карата да, шулай ук база елына үсеш алуы нәтижәләрдән чыгып бәяләнә.

Программа чараларын гамәлгә ашыру нәтижәсендә 2023 - 2025 елларда программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген характерлаучы түбәндәге күрсәткечләргә ирешү планлаштырыла:

сан ягыннан:

барлык категория хужалыкларда авыл хужалыгы продукциясен житештерү индексы 2025 елга 108 процент тәшкил итәчәк, шул исәптән үсемлекчелек продукциясе - 103 процент, терлекчелек продукциясе - 108 процент;

азык-төлек продуктлары житештерү индексы, шул исәптән эчемлекләрне дә кертеп, 2025 елда 2022 елга 104 процент тәшкил итәчәк;

2025 елга авыл хужалыгының төп капиталына инвестицияләрнең физик күләме индексы 6 процент тәшкил итәчәк;

авыл хужалыгы оешмаларының бөтен хужалык эшчәнлегенә буенча рентабельлек дәрәжәсе 2025 елга - 8 процентка (субсидияләрне исәпкә алып);

авыл хужалыгында уртача айлык хезмәт хақы (кече эшкуарлык субъектларына карамаган авыл хужалыгы оешмалары буенча) - 50000 сум;

агросәнәгать өлкәсендә житештерелә торган авыл хужалыгы оешмаларының һәм продукциясенә конкурентлык сәләте дәрәжәсе артачак;

сыйфат чагылышында:

Авыл хужалыгы продукциясен житештерү һәм азык-төлек продуктлары житештерү индекслары житештерү өлкәсендә гамәлгә ашырыла торган чараларның нәтижәлелеген, инвестицияләрнең физик күләме индексын - модернизацияләү һәм инновацион үсеш алып бару мөмкинлеген, авыл хужалыгы оешмаларында рентабельлек дәрәжәсенә динамикасын - житештерүнең нәтижәлелеген һәм аларның эшләвенә икътисадый механизмын, авыл хужалыгында хезмәт хақын арттыруны - тармакның социаль проблемаларын хәл итү дәрәжәсенә күрсәтәләр.
